

Реферат на тему: "Хазяїн І. Карпенка-Карого видатне досягнення української драматургії XIX століття"

Іван Карпенко-Карий

Реферат на тему:

"Хазяїн" І.Карпенка – Карого видатне досягнення української драматургії XIX століття.

І.К Карпенко – Карий народився 29 вересня 1845 року в селі Арсенівці на Херсонщині в родині управителя поміщицьких маєтків. Він був талановитим драматургом, актором, режисером, громадським діячем, а також основоположником українського театру. Свою освіту здобув у Бобринецькому повітовому училищі. Працював у різних канцеляріях. Театральну діяльність розпочав 1863року, коли переїхав на службу у Бобринець, де зблизився з Кропивницьким та колишнім актором Голубовським, разом з якими грав у любительських спектаклях. Так і зародився аматорський драматичний гурток, якому судилося відіграти важливу роль у становленні професійного художнього українського театру. Після звільнення зі служби восени 1883 року І.К — Карий вступає до трупи, очолюваної Старицьким і Кропивницьким.

У 1884 І.Карпенка – Карого було заарештовано і відправлено на заслання. Позбавлений можливості брати участь у театрі як актор та режисер, він розпочинає драматургічну діяльність. З 1889 року і до кінця свого життя працює як актор на сцені українського театру, створеного разом з братом Саксаганським. Як драматург залишив по собі 18 творів. Серед найкращих : "Сто тисяч", "Мартин Боруля", "Бурлака".

Найцікавішою, на мій погляд , є комедія "Хазяїн", що була написана у 1900році. Сюжетом до твору послужила сама дійсність кінця дев'ятнадцятого століття, коли капіталістичні відносини досягли особливо бурхливого розвитку, що й призвело до народження нового класу – буржуазії. Ці зміни торкнулися і села, породивши там великих землевласників – глитаїв. У листі до сина автор писав: "Хазяїн" – зла сатира на чоловічу любов до стягання без жодної іншої мети. Стягання для стягання".

Головним героєм твору є Терентій Гаврилович Пузир. Він уособлює образ українського капіталіста – землевласника, що виринув на поверхню суспільного життя, змінивши багатовіковий економічний устрій. Він тісно пов'язаний з образом Герасима Калитки у творі "Сто тисяч", але Пузир незрівнянно багатший від нього. Він уже досягнув того, про що мріяв Калитка, – мати стільки землі, щоб і за три дні не об'їхати: "Княжество! Ціле княжество!". Кілька економій, десятки тисяч овець, тисячі робітників – ось що приносить капітал Пузиреві. Він мільйонер, але прагне все більшого й більшого зиску.

Пузир нещадно експлуатує батраків, ганить економів за те, що вони на кілька копійок більше заплатили за поденну роботу. Він радить економові взяти у селян землю в оренду і цим створити бідність, щоб були дешевші робочі руки. Він годує робітників гірше, ніж собак. Коли ж на прохання дочки Соні Пузир погодився дещо поліпшити харчі, то тільки на гарячу пору, щоб робітники не втекли. А пізніше знову починає їх так само погано годувати. Бо батраки не витримують, повтікають, а зароблені ними гроші залишаються у нього в кишені. "Отак розумні хазяї роблять!" – міркує Пузир. Таким чином, драматург вивертає назовню хижацьку психологію капіталіста, розкриває способи його наживи, чим наочно доводить одну з причин трагічного становища українського селянина.

Пузир і сам не знає для чого йому потрібні капітали, не бачить, де їх можна застосувати. Однак, маючи великі гроші, він шукає нових шляхів наживи. І навіть погоджується заради цього переховати тисячі овець банкрута Михайлова, перепродує куплений у швачки за низьку ціну дорогий халат, бо був заробіток – два карбованці за один.

Він далекий від громадських справ. Вражає своїм безкультур'ям і необізнаністю у мистецтві. На пропозицію Золотницького вислати грошей на пам'ятник Котляревському Пузир цинічно заявляє: "Котляревський мені без надобності". А коли зайшла мова про описані Гоголем степи, він цілком серйозно говорить: "Не знаю, я на степах у Гоголя не бував!" Розрахунок, негуманність Пузиря виявляються й у ставленні до рідних. Він категорично відмовляється видати свою єдину дочку Соню за Калиновича, "учителишку", а має намір поріднитися, хай навіть з неписьменним, але багатим Чоботенком.

Ставши мільйонером, Пузир поглядами, мораллю залишився на рівні дрібного власника. Він мастить чоботи дьогтем, а волосся — оливою, ходить у латаному, старезному кожусі, їсть борщ і кашу, а щоб не йти в місті до ресторану чи буфету, бере в торбинку хліб і сало. Ця скупість і призвела капіталіста до смерті. Ідучи своїм полем, Пузир побачив гусей, які скубли колоски пшениці, побіг за ними, впав і відбив нирки. Довідавшись під час тяжкої хвороби, що збираються послати за лікарем, він благає: "Не треба. Фельдшера краще...Ой... Фельдшера, лікаря не треба". Адже лікареві доведеться заплатити більше. Про свої прибутки Пузир не перестає думати і за кілька днів до смерті. Переборюючи гострий біль, з перекошеним від мук обличчям хазяїн наказує: "...одна овечка, з послідніх, біленька, з курдючком, має поранений хвостик, друга, чорненький лоб, шкандибає на праву задню ніжку. Нехай Карпо обдивиться, щоб часом не згинули – шкода худоби і потеря". Усе життя його пройшло під девізом: "Хазяйство або смерть". І смерть Пузиря є логічним завершенням "філософії" неймовірно скупого хижака.

У змалюванні дикості Пузиря І. Карпенко-Карий зміг досягнути вищої форми комічного. Його поведінка викликає презирство й огиду. На жаль, цей класичний образ є дуже актуальним. Сьогоднішні "пузирі" несуть не менше лиха українському народові, ніж у часи Карпенка-Карого. Вони так само прагнуть до "стягання без жодної іншої

мети". У найскладніші для України часи становлення і розвитку її як самостійної держави, чиновники тільки те і роблять, що набивають кишені грошима. Відрізняються сучасні "хазяїни" тим, що не землю "стяжають", а готові її продати, вивезти всі її багатства за безцінь, аби тільки мати зиск для себе. Вони нехтують бідкуванням трудового люду, а українська культура їм, так само, як і Пузиреві, "без надобності".

Я не розумію тільки одного: серед чиновників є багато високоосвічених і високопоставлених осіб, чому вони ще не дійшли висновку, що чим більше вкладати у розвиток власної держави, тим стабільніше і багатше майбутнє вони обирають для себе, і своїх дітей.